

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА
ДРАГОМАНОВА

“ЗАТВЕРДЖЕНО”

на засіданні Вченої ради
УДУ імені Михайла Драгоманова
” квітень ” 2023 року

Протокол № 5
Проректор 3 навчально-

методичної роботи
проф. Бернидуб Р.М.

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

ЕКОЛОГІЧНИЙ КОНТРОЛЬ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

освітньо-професійної програми Управління екоризиками та біозахист

галузі знань 10 Природничі науки

спеціальності 101 Екологія

другого (магістерського) рівня вищої освіти

Шифр за навчальним планом ПП03

Розробник програми : к.б.н., доцент Шевченко В.Г.

Рецензенти: Волошина Н. О. - доктор біологічних наук, професор, завідувача кафедри екології природничого факультету УДУ імені Михайла Драгоманова;
Кухтик Н.О. – доктор філософії, доцент кафедри екології та технологій захисту навколишнього середовища Національного транспортного університету.

Обговорено та рекомендовано до видання на засіданні Науково-методичної ради УДУ імені Михайла Драгоманова «26» квітня 2023 р., протокол № 1.

Голова НМР

І. Пояснювальна записка

Програма нормативної навчальної дисципліни циклу професійної підготовки «Екологічний контроль в умовах євроінтеграції» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців освітнього рівня магістр, галузі знань 10 Природничі науки, спеціальності 101 Екологія.

Предмет вивчення навчальної дисципліни - адміністративно-правове забезпечення вирішення екологічних проблем в Україні, які мають бути узгоджені з європейською інституційною базою, адаптовані до європейських норм та стандартів.

Міждисциплінарні зв'язки: для успішного вивчення даної дисципліни студенту необхідні знання з таких дисциплін, як: охорона навколишнього середовища, екологічний менеджмент, корпоративна еколого-соціальна відповідальність, оцінка впливу на довкілля.

Мета і завдання навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни «Екологічний контроль в умовах євроінтеграції» є формування у студентів знань адаптації та впровадження у вітчизняній практиці досвіду країн Європейського Союзу щодо адміністративно-правового забезпечення вирішення екологічних проблем, зокрема у сфері екологічного контролю.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Екологічний контроль в умовах євроінтеграції» є: вивчення сутності принципів, форм та методів екологічного контролю; з'ясування наслідків екологічних загроз небезпечних видів діяльності; дослідження сутнісних аспектів забезпечення євроінтеграційних процесів в екологічній сфері України; застосування здобутих знань для аналізу процесів, що відбуваються в навколишньому середовищі з природних причин та під впливом антропогенних факторів, а також для з'ясування шляхів удосконалення адміністративно правового забезпечення євроінтеграційних процесів в екологічній сфері України .

Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
	<p>ПР05. Демонструвати здатність до організації колективної діяльності та реалізації комплексних природоохоронних проектів з урахуванням наявних ресурсів та часових обмежень.</p> <p>ПР06. Знати новітні методи та інструментальні засоби екологічних досліджень, у тому числі методи та засоби математичного і геоінформаційного моделювання.</p> <p>ПР11. Уміти використовувати сучасні інформаційні ресурси з питань екології, природокористування та захисту довкілля.</p> <p>ПР12. Уміти оцінювати ландшафтне і біологічне різноманіття та аналізувати наслідки антропогенного впливу на природні середовища.</p> <p>ПР13. Уміти оцінювати потенційний вплив техногенних об'єктів та господарської діяльності на довкілля.</p> <p>ПР14. Застосовувати нові підходи для вироблення стратегії прийняття рішень у складних непередбачуваних умовах.</p> <p>ПР15. Оцінювати екологічні ризики за</p>	<p><u>Інтегральні компетентності.</u></p> <p>1К. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування при здійсненні професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення та/або здійсненні інновацій та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов та вимог.</p> <p><u>Загальні компетентності.</u></p> <p>ЗК02. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>ЗК04. Здатність розробляти та управляти проектами. ЗК07. Здатність мотивувати людей та рухатись до спільної мети.</p> <p><u>Фахові компетентності.</u></p> <p>ФК10. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні екологічних проблем.</p> <p>ФК12. Здатність застосовувати нові підходи до аналізу та прогнозування складних явищ, критичного осмислення проблем у професійній діяльності.</p> <p>ФК 14. Здатність управляти стратегічним розвитком</p>

		<p>команди в процесі здійснення професійної діяльності у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.</p> <p>ФК 15. Здатність до організації робіт, пов'язаних з оцінкою екологічного стану, захистом довкілля та</p>
--	--	--

4

	<p>умов недостатньої інформації та суперечливих вимог.</p> <p>ПР18. Уміти використовувати сучасні методи обробки і інтерпретації інформації при проведенні інноваційної діяльності.</p> <p>ПР20. Володіти основами еколого інженерного проектування та екологоекспертної оцінки впливу на довкілля.</p>	<p>оптимізацією природокористування, в умовах неповної інформації та суперечливих вимог. ФК 16. Здатність до самоосвіти та підвищення кваліфікації на основі інноваційних підходів у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.</p>
--	---	--

II. Орієнтовний тематичний план

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)				Кількість годин (заочна форма навчання)			
		Ау ди то рні	Ле кці ї	Пр акт ичн і	СР С	Ау ди то рні	Ле кці ї	П р а к т и ч ні	СР С
1	Модуль 1. Екологічний контроль як основа природоохоронної діяльності в Україні.								
1.1	Поняття екологічного контролю	6	4	2	10	2	2		10
1.2	Системи управління екологічною діяльністю	8	4	4	10	4	2	2	10
1.3	Політика України щодо державного екологічного контролю	8	4	4	10	4	2	2	10
2	Модуль 2. Аспекти забезпечення євроінтеграційних процесів в екологічній сфері								

		України							
2.1	Євроінтеграційні процеси в Україні	8	4	4	10	4	2	2	10
2.2	Європейські стандарти в екологічній сфері	6	2	4	10				10
2.3	Інституційне забезпечення євроінтеграційних процесів в екологічній сфері України.	4	2	2	10	4	2	2	10
2.4	Організаційно-правове забезпечення євроінтеграційних процесів в екологічній сфері України	4	2	2	10	4	2	2	20
2.5	Шляхи удосконалення адміністративно правового забезпечення євроінтеграційних процесів в екологічній сфері України	4	2	2	10	2		2	20
2.6	Напрямки та стратегія співробітництва України та Європейського Союзу в екологічній сфері	4	2	2	10				20
2.7	Адаптація вітчизняного законодавства з екологічного контролю до європейських норм та стандартів	4	2	2	10				20
2.8	Напрями удосконалення адміністративно правового забезпечення євроінтеграційних	4	2	2	20				16

5

	процесів в екологічній сфері України								
	Разом:	60	30	30	120	24	12	12	156

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 6 кредитів ЄКТС 180 годин.

III. Зміст навчальної дисципліни за модулями і темами:

Модуль 1. Екологічний контроль як основа природоохоронної діяльності в Україні. Тема 1. Поняття екологічного контролю. Поняття, завдання екологічного контролю. Поняття екологічного контролю в законодавстві України. Закон України Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності. Закон України Про охорону навколишнього природного середовища. Форми та види екологічного контролю. Державний екологічний контроль. Державна екологічна інспекція

Тема 2. Системи управління екологічною діяльністю. Органи управління в екологічній сфері. Органи загального державного управління в екологічній сфері. Органи цільового державного управління в екологічній сфері. Органи місцевого екологічного управління..

Тема 3. Політика України щодо державного екологічного контролю. Контроль за використанням і охороною земель, надр, поверхневих і підземних вод, атмосферного повітря, лісів та іншої рослинності, тваринного світу, морського середовища та природних ресурсів територіальних вод, континентального шельфу і виключної (морської) економічної зони України, а також за додержанням норм екологічної безпеки..

Модуль 2. Аспекти забезпечення євроінтеграційних процесів в екологічній сфері України.

Тема 4. Євроінтеграційні процеси в Україні. Євроінтеграційний курс України. Основні етапи відносин Україна – ЄС. Підписання Угоди про партнерства та співробітництво між Україною та

ЄС (1994 р.). Основні цілі та зміст Угоди. Ратифікація Угоди Верховною Радою України. Спільна позиція щодо України. Уповноважені органи в питаннях євроінтеграції.

Тема 5. Європейські стандарти в екологічній сфері. Поняття екологічні стандарти.

Європейські стандарти. Європейський комітет стандартизації. Цілі європейської стандартизації. Відпрацювання методів регулювання суспільних відносин у ЄС. Директива ЄС: «Про оцінку впливу на довкілля», «Про стратегічну екологічну оцінку». Застосування європейських стандартів в сфері збереження та використання природоохоронних територій. Неузгодженість між земельним, лісовим та природоохоронним законодавством.

Тема 6. Інституційне забезпечення євроінтеграційних процесів в екологічній сфері України. Інституційні складові суспільства. Питання нормативно-правового та інституційного забезпечення адміністративно-правового регулювання в екологічній сфері України. Органи загальної компетенції, їх спеціалізовані структури та повноваження у сфері екологічної безпеки.

Органи спеціальної компетенції та їх повноваження у цій сфері. Органи єдиної системи запобігання і реагування на надзвичайні екологічні ситуації. Екологізація адміністративного та аграрного права.

Тема 7 Організаційно-правове забезпечення євроінтеграційних процесів в екологічній сфері України. Комплекс економічних і правових методів управління якістю навколишнього середовища, його захисту. Механізм реалізації норм адміністративного права. Нормативно інституційні основи механізму адміністративної правової реалізації. Механізм правового регулювання регіонального державного екологічного управління.

Тема 8. Шляхи удосконалення адміністративно-правового забезпечення євроінтеграційних процесів в екологічній сфері України. Формування інститутів, створення і забезпечення функціонування організаційного механізму охорони навколишнього середовища, відновлення і збереження екологічної рівноваги.

Тема 9. Напрямки та стратегія співробітництва України та Європейського Союзу в екологічній сфері. Створення і розвиток економічного механізму екологічної безпеки, екологізація економіки, формування «зеленої економіки». Становлення механізму захисту екологічних прав.

Тема 10. Адаптація вітчизняного законодавства з екологічного контролю до європейських норм та стандартів. Закон України «Про загальнодержавну програму адаптації

6

законодавства України до законодавства ЄС», Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу». **Тема 11. Напрями удосконалення адміністративно-правового забезпечення євроінтеграційних процесів в екологічній сфері України.** Нові підходи в екологічному управлінні. Встановлення чіткого розмежування повноважень, орієнтованості наглядю за виявленням та припиненням, для попередження екологічних правопорушень.

IV. Засоби діагностики успішності навчання

Форми і методи поточного контролю:

- вхідний контроль (з метою визначення рівня знань студентів, набутих на попередньому етапі підготовки);
- контроль на аудиторних заняттях (усне або письмове опитування);
- контроль за виконанням завдань з пошуку додаткової інформації у вигляді реферативних повідомлень;
- виконання презентацій відповідно до тематики занять;
- контроль самостійної роботи;
- модульний контроль у вигляді розгорнутих або тестових завдань.

Викладання дисципліни «Екологічний контроль в умовах євроінтеграції» передбачає використання наступних методів навчання:

- 1) пояснювально-ілюстративний метод (лекція з використанням мультимедіа)
- 2) репродуктивний метод (термінологічна робота, відтворення лекційного матеріалу);
- 3) метод проблемного викладу (проблемні ситуації, дискусії, проблемні запитання);
- 4) частково-пошуковий або евристичний метод (підготовка реферативного завдання);
- 5) дослідницький метод (аналіз літературних джерел, виконання завдань на заняттях).

V. Форма підсумкового контролю успішності навчання.

Екзамен у II семестрі.

При підсумковому семестровому контролі студент на екзамені може набрати 0-40 балів, за умови виконання завдань поточного контролю, що може бути оцінено 0-60 балів, та виконання завдань поточного контролю I семестру, що може бути оцінено 0-100 балів. Максимальний загальний бал оцінювання складає 100 балів.

VI. Інформаційні джерела для вивчення курсу

Базові

1. Гулак О.В., Головій Л.В, Савенко Г.В. Забезпечення євроінтеграційних процесів в екологічній сфері України: адміністративно-правові аспекти. Монографія. – К. : ЦП КОМПРИНТ, 2018. 397 с
2. Екологічна політика і право ЄС та їх імплементація у правову систему України: Збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції (16 травня 2019 р., м. Київ, Україна). – К.: Видавничий центр НУБіП України, 2019. – 386 с.
3. Матеріали Третьої Всеукраїнської науково-практичної конференції «Євроінтеграція екологічної політики України». Одеса, Одеський державний екологічний університет. 2021, 201 с. 4. Методичні вказівки до самостійної роботи та виконання контрольної роботи з дисципліни „Екологічний контроль” для студентів денної та заочної форми навчання за спеціальністю «Екологія» / Лоева І.Д., Тимощук М.О., Снісаренко В.В. – Одеса, ОДЕКУ, 2018. 5. Стратегія біорізноманіття ЄС до 2030 року: Повернення природи у наше життя. Звернення Комісії до Європейського Парламенту, Ради, Європейського Економічно-Соціального Комітету та Комітету Регіонів (неофіційний адаптований переклад українською) / пер. з англ. О. Осипенко; ред. та адапт. А. Куземко та ін. — Чернівці : Друк Арт, 2020. — 36 с.

7

Допоміжні

1. Резворович К.Р., Юнін О.С., Круглова О.О. та ін. Реформування цивільного права в умовах євроінтеграції : навч. посіб. / Дніпро : Видавець Біла К. О., 2019. 180 с.
2. Ярошенко А. С., Голобородько В. В. Правові аспекти законодавчого регулювання права громадян на доступ до інформації про стан довкілля. Електронне наукове фахове видання «Порівняльно-аналітичне право». 2019. № 5. С. 217–220.
3. Салатюк Н.М. Зарубіжний досвід регулювання природокористування та охорони навколишнього середовища. Наукові праці НУХТ. 2010. № 36. С. 210–214.
4. Матеріали Третьої Всеукраїнської науково-практичної конференції «Євроінтеграція екологічної політики України». Одеса, Одеський державний екологічний університет. 2021, 201 с. 5. Теорія та практика адаптації законодавства України до законодавства ЄС: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 8 червня 2018 року / за ред. проф. Р.С. Мельника, відпов. ред. к.ю.н. Л.Ю. Малюга. К.: Видавничий дім «Гельветика», 2018. 380 с.

Інформаційні ресурси

1. Аналіз досвіду Європейського співробітництва щодо формування і втілення інституцій та інструментів екологічної політики. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень при Президентові України. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/840/>
2. Дегтярєва І.О. Інструменти інноваційного розвитку регіону: зарубіжний та вітчизняний досвід застосування. Державне управління: теорія та практика. 2010. № 1. URL: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej11/txts/10diovdz.pdf>
3. Екологічні реформи України на шляху до ЄС <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/08/10/690226/>
4. Костенко О., Ярошенко А. Здійснення державного контролю у сфері публічних закупівель. Юридичний журнал «Право України». 2020. № 10. С. 171–183. DOI <https://doi.org/10.33498/louu-2020-10-171>.
5. Ярошенко А.С., Костенко О.М. Адаптація законодавства України до *acquis communautaire* у сфері публічних закупівель. Теорія та практика адаптації законодавства України до законодавства ЄС: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 8 червня 2018 р.). К.: Видавничий дім «Гельветика», 2018. С. 215–217. URL: http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SBORNIKI_2020/Kiev-2018-56800849.pdf.